

Atskaite par dalību Eiropas Zālāju federācijas 16.simpozijā Austrijā

EGF 16.simpozijā „Grassland farming and land management systems in mountainous regions” norisinājās Austrijas Lauksaimniecības zinātnes un izglītības centrā (AREC) Raumberg-Gumpenstein no š.g. 28. augusta līdz 2. septembrim.

ERAF projekta „Daudzfunkcionālu lapu koku un enerģētisko augu plantāciju ierīkošanas un apsaimniekošanas modeļu izstrāde” ietvaros (projekta vienošanās Nr. 2010/0268/2DP/2.1.1.1.0/10/APIA/VIAA/118) simpozijā piedalījās un dalījās savos pētījumu rezultātos arī LLU „Zemkopības zinātniskais institūts” pārstāves - vadošā pētniece **Biruta Jansone** un pētniece **Sarmīte Rancāne**.

EGF organizācija apvieno zālaugu speciālistus no visām Eiropas valstīm. Regulāri, kopš pirmās EGF konferences, kas pirms 20 gadiem tika organizēta Grācā (Austrija), katru gadu dažādās Eiropas valstīs tiek rīkoti kongresi, konferences, simpoziji, kopsapulces, kur tiek diskutēts par aktuālām tēmām un perspektīvajiem virzieniem zālsaimniecībā un sadarbību dažādu projektu ietvaros.

16. Simpozijā piedalījās vairāk kā 200 dalībnieku no 28 valstīm. Trijās plenārsēdēs dalībnieki tika iepazīstināti ar dažādām aktualitātēm, problēmām un iespējamiem risinājumiem, uzsvars šajā reizē tika likts uz saimniekošanu lauksaimnieciskajai ražošanai nelabvēlīgos apvidos. Kopumā tika nolasīts 21 mutiskais referāts un trīs sekcijās prezentēti 156 stenda referāti par visdažādākajiem jautājumiem saistībā ar zālaugiem, tai skaitā to izmantošanu cietā biokurināmā ieguvei.

Simpoziju atklāja EGF ģenerālsēkretārs E.M.Pötsch no Austrijas. Dalībniekus sveica arī Austrijas Lauksaimniecības ministrs un EGF prezidents P.Stypinski no Polijas.

Simpozija darbs tika organizēts 3 sesijās:

1. diskusija par zālāju menedžmenta iespējām mazāk labvēlīgos apvidos;
2. bioloģiskās un alternatīvās lauksaimniecības sistēmas;
3. zāļsaimniecība kā bioloģiskās daudzveidības un publiskā labuma avots.

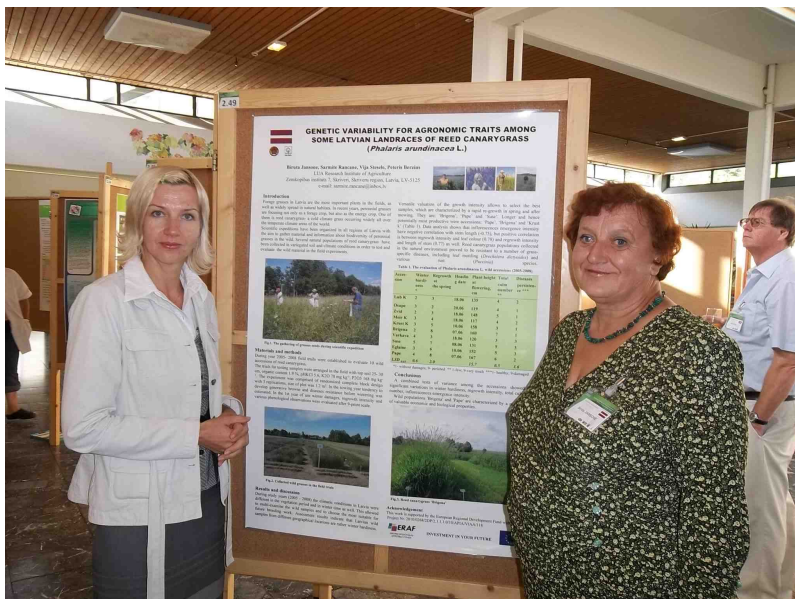
Vairākos referātos tika uzsvērts, ka interese par zāļaugiem un zālāju zinātniskiem pētījumiem Eiropā nav mainījušies gadsimtiem ilgi un šie jautājumi ir tikpat svarīgi arī mūsdienās- kā vides saudzēšana, tā erozijas novēršana, dabas ainavas saglabāšanā utt.

Tika atzīmēts, ka 30% Eiropas zemju platības ir kalnainas un Austrija ir paraugs kalnu pļavu un ganību izmantošanā Eiropā. Ļoti liels īpatsvars lauku saimniecību strādā izmantojot bioloģiskās saimniekošanas metodes, Austrija Eiropas valstu vidū ir līdere bioloģiski apsaimniekoto platību ziņā (~20%). Zālāji un meži ir dominējošie Austrijas kalnainajā ainavā. Taču to apsaimniekošana ir ļoti sarežģīta. 53% no zālāju platībām tiek izmantotas ekstensīvi, tas nozīmē- veic 1-2 pļāvumus sezonā, taču šajā teritorijā ir sastopama liela sugu daudzveidība, vidēji 115 augu sugas uz 100 m². Dabiskās pļavas tiek speciāli apsaimniekotas un daudzveidība „tiek kultivēta”, apmeklējām īpašu liegumu, kurš tiek uzturēts, lai saglabātu retās sugas, redzējām kādā veidā un ar kādu īpaši pielāgotu tehniku tiek strādāts kalnainajās pļāvās, kur ir liels slīpums, demonstrēja arī kombainu, ar kuru vāc dabisko pļavu sēklas, lai tās varētu pārsēt un nepieļautu sugu daudzveidības samazināšanos.

Arī zāļaugu ražība šajās teritorijās nav augsta: 0,5- 2,0 t/ha sausas. Darba ražība tipiski ir par 40% zemāka nekā līdzenumā un darba izmaksas ir lielas, ienākumi salīdzinoši pieticīgi. Tika uzsvērts, ka saimniekošana kalnos raksturojas ar augstas kvalitātes produkcijas ražošanu. Galvenie produkti ir siers un dažādi piena produkti, kā arī gaļa- oriģināla, veselīga pārtika, kas tirgū arī maksā dārgāk.

47% zālāju platības līdzenākās teritorijās tiek izmantotas intensīvi, tas nozīmē- pļauj 3 un vairāk reizes sezonā. Šādās teritorijās ir krietni mazāka sastopamo augu sugu daudzveidība, aptuveni 20- 30 sugas/100m².

Zālāju simpozija laikā II posteru sesijā „Organic, low-input and alternative grassland farming systems” B.Jansone un S.Rancāne prezentēja sagatavoto stenda referātu par miežabrāļa (*Phalaris arundinacea* L.) bioloģisko daudzveidību Latvijas dabiskajās biocenozēs savāktajiem paraugiem.

Par mūsu pētījumu tēmu interesi izrādīja vairāku valstu pārstāvji: Norvēģijas, Čehoslovākijas, Lietuvas, Igaunijas, Baltkrievijas u.c. Simpozija laikā tika nodibināti kontakti un diskutēts ar dažādu valstu zinātniekiem par mums interesējošiem jautājumiem.

Stenda referāta kopsavilkums iekļauts abstraktu grāmatā-
Jansone B., Rancane S., Stesele V. and Berzins P. (2011) The biodiversity of reed canarygrass (Phalaris arundinacea L.) in the natural environment of Latvia. Grassland farming and Land Management Systems in Mountainous Regions. Book of Abstracts of the 21st European Grassland Federation Symposium 2011, Raumberg- Gumpenstein, Austria, 29-31 August 2011, pp.80.

Vērtīga bija lauka izmēģinājumu apskate, kur varējām iepazīties ar dažādiem zālaugu izmēģinājumiem, tai skaitā ilggadīgo zālaugu stacionāru, kur atšķirīgos mēslojumu fonos ilgstoši- pāri par 30 gadiem tiek pētīti zālaugu zelmeņi, botāniskā sastāva izmaiņas utt.

Tāpat tikām iepazīstināti ar piena lopu turēšanas un barošanas eksperimentiem Raumberg- Gumpenstein Lauksaimniecības pētījumu un izglītības centrā.

Simpozija organizatori demonstrēja pētījumus, kas tiek veikti projekta ‘Natura 2000’ teritorijā Enns ielejā. Te tika demonstrēta augu bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, nodrošinot sēklu ievākšanu un tālāku pavairošanu, lai nepazaudētu nevienu šai teritorijai raksturīgu augu un putnu sugu.

Ļoti informatīvi bija arī organizētie braucieni pa vairākiem kalnu reģioniem, kur tuvāk iepazīnām Austrijas lauksaimniecības īpatnības. 8% Eiropas iedzīvotāju dzīvo kalnu reģionos, viņus visus vieno vairākas specifiskas lietas: augstas cenas ražošanai, īss veģetācijas periods, liels nokrišņu daudzums, specifiska infrastruktūra, liela augu daudzveidība utt.

Taču, neskatoties uz daudzām grūtībām un dabas stihijām, kas ik pa laikam piemeklē, cilvēki joprojām izvēlas dzīvot un saimniekot kalnu reģionos, nodarbojas ar lopkopību (piena, gaļas ražošana), augkopību (kukurūza, graudi, lopbarība), dārzenkopību (vīnogas, āboli). Pāri intensīvajiem augļu dārziem, piemēram, austrieši pamanījušies nostiept tīklu klājumus un tādā veidā veiksmīgi pasargāt augļu ražu no krusas postījumiem, kas regulāri piemeklē kalnu reģionus un nežēlo neko- no gaisa krītot ledus gabali dūres lielumā un dažās minūtēs ražīgs dārzs vai lauks pārvēršoties postažā.

„Līdzienākajā” Austrijas daļā redzējām daudzus ķirbju laukus, no kuru sēklām tiek gatavota eļļa, saulespuķu plantācijas un arī ļoti plašus kukurūzas sējumus, ko izmanto gan lopbarībai, gan bioenerģētikai.

Komandējuma laikā iepazināmies arī ar zālaugu u.c. kultūru sēklu ražošanas kompāniju Wetzelsdorfā, Alpu kalnu ganību ierīkošanas īpatnībām, zālāju izmantošanas un apsaimniekošanas veidiem vides saudzēšanas nolūkos, erozijas apturēšanā, dabiskās ainavas un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā.

Kopumā brauciens bija iespaidiem bagāts, vērtīgām atziņām piepildīts un iedvesmojošs jaunām idejām turpmākajā projekta darbā.

